

Верховний
Суд

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ, ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ

суддя Касаційного кримінального суду

у складі Верховного Суду, кандидат юридичних наук

Алла МАКАРОВЕЦЬ

Судове рішення повинно бути законним, обґрунтованим і вмотивованим (ч.1 ст. 370 КПК).

Впливає на:

- загальну справедливість судового рішення;
- ставлення та довіру суспільства до судової системи;
- наявність підстав для зміни чи скасування судового рішення;
- наявність підстав для дисциплінарної відповідальності судді на підставі підпункту б п. 1 ч. 1 ст. 106 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» у випадку не зазначення в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору.

Особі, яка вчинила кримінальне правопорушення, має бути призначене покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових кримінальних правопорушень. Більш суворий вид покарання з числа передбачених за вчинене кримінальне правопорушення призначається лише у разі, якщо менш суворий вид покарання буде недостатній для виправлення особи та попередження вчинення нею нових кримінальних правопорушень (ч. 2 ст. 65 КК).

Розділ X Покарання та його види (статті 50-64 КК).

Розділ XI Призначення покарання (статті 65-73 КК).

Розділ XII Звільнення від покарання та його відбування (статті 74-87 КК).

Невідповідним ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого визнається таке покарання, яке хоч і не виходить за межі, встановлені відповідною статтею (частиною статті) закону України про кримінальну відповідальність, але за своїм **ВИДОМ** чи **РОЗМІРОМ** є явно несправедливим через **М'ЯКІСТЬ** або через **СУВОРІСТЬ** (ст. 414 КПК).

Постанова ВП ВС від 07.12.2021 у справі № 617/775/20.

Висновок ВП ВС:

Зміна за результатами розгляду апеляційної, касаційної скарги покарання у виді позбавлення чи обмеження волі, від відбування якого особу було звільнено з випробуванням на підставі ст. 75 КК на штраф не є погіршенням правового становища обвинуваченого, засудженого.

Призначення апеляційним судом покарання у виді штрафу замість призначеного судом першої інстанції покарання у виді обмеження чи позбавлення волі зі звільненням від його відбування з випробуванням на підставі ст. 75 КК не є:

- «застосуванням більш суворого покарання» в розумінні п. 2 ч. 1 ст. 420 КПК;
- «неправильним звільненням від відбування покарання» в розумінні п. 4 ч. 1 ст. 420 КПК;
- «іншим погіршенням становища обвинуваченого» в розумінні ч. 2 ст. 404 і ч. 1 ст. 421 КПК,

у зв'язку із чим задоволення відповідних апеляційних вимог сторони захисту з огляду на приписи ст. 420 КПК не вимагає скасування у відповідній частині вироку суду першої інстанції і постановлення нового вироку. Таке рішення суд апеляційної інстанції постановляє у формі ухвали.

Суд апеляційної інстанції скасовує вирок суду першої інстанції і ухвалює свій вирок у разі (ч.1 ст. 420 КПК):

- 1) необхідності застосування закону про більш тяжке кримінальне правопорушення чи збільшення обсягу обвинувачення;
- 2) необхідності застосування більш суворого покарання;
- 3) скасування необґрунтованого виправдувального вироку суду першої інстанції;
- 4) неправильного звільнення обвинуваченого від відбування покарання.

Постанова ВС від 25.07.2024 року у справі № 183/3285/22 (провадження 51-6862 км 23).

Скасовуючи вирок в частині призначеного покарання, та призначивши покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років, суд апеляційної інстанції рішення місцевого суду в іншій частині залишив без змін. Таким чином, суд апеляційної інстанції фактично залишив без зміни вирок суду першої інстанції в частині звільнення обвинуваченого від відбування призначеного покарання з випробуванням, оскільки з підстав, передбачених п. 4 ч. 1 ст. 420 КПК України рішення місцевого суду, з огляду на зміст резолютивної частини вироку суду апеляційної інстанції, не скасовувався, а тому положення ст. 75 КК України, ураховуючи те, що призначене судом апеляційної інстанції покарання не перевищує 5 років позбавлення волі, не втратили своєї сили.

З огляду на зазначене, особа, яка відбувала покарання, на виконання такого вироку, була звільнена з місця відбування покарання у виді позбавлення волі.

Щодо призначення додаткового покарання.

Постанова ОП ККС ВС від 04.09.2023 року (провадження № 51-944кмо23).

Висновок щодо правозастосування положень статей 55, 286, 286-1 КК:

Особі, яку визнано винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого відповідною частиною статей 286, 286-1 КК, суд може призначити додаткове покарання у виді позбавлення права керувати транспортними засобами незалежно від того, чи мала така особа на момент вчинення кримінального правопорушення отримане у передбаченому законом порядку посвідчення на право керування транспортними засобами.

Постанова ОП ККС від 04.09.2023 року у справі № 404/2081/22

Висновок ОП ККС:

Згідно з положеннями ст. 55 КК у випадку, коли санкцією відповідної частини статті Особливої частини КК передбачено можливість призначення особі додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, суд, визнаючи особу винуватою у вчиненні відповідного кримінального правопорушення, має право призначити таке додаткове покарання незалежно від того, чи обвинувачений обіймав певну посаду або займався певною діяльністю на час вчинення кримінального правопорушення.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС від 04.04.2023 у справі № 295/5493/22 (провадження № 51-791км23).

Верховний Суд звернув увагу, що за вчинення проступку, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК, визначено лише покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років. **Такий вид покарання може застосовуватися як до осіб, які вже обіймають певні посади або здійснюють відповідну діяльність, так і до осіб, які такі посади можуть обійняти в майбутньому, або ж у майбутньому можуть здійснювати відповідну діяльність.**

Щодо позбавлення права обіймати певні посади або займатись певною діяльністю:

- тлумачення санкції ч. 1 ст. 286 КК (у ред. Закону України № 2617-VIII), в якій перераховано основні альтернативні покарання у виді штрафу, виправних робіт, арешту, обмеження волі, а також вказано додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, перед яким стоїть такий знак пунктуації, як кома, вказує на те, що таке **додаткове покарання є обов'язковим щодо призначення будь-якого з альтернативних основних покарань, зазначених у санкції ч. 1 ст. 286 КК.** Незастосування такого виду покарання є неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність.

*Постанова ККС ВС від 15 березня 2023 року
у справі № 404/7774/21 (провадження № 51-3769км22).*

- незастосування додаткового покарання у виді позбавлення права керувати транспортними засобами є обґрунтованим, **з огляду на характер кримінального правопорушення та положення санкцій частин 1, 4 ст. 358 КК,** якими прямо не передбачено можливості призначення додаткового покарання.

*Постанова ККС ВС від 28 листопада 2024 року
у справі № 629/6034/23 (провадження № 51-1509км24).*

Щодо призначення покарання у виді штрафу.

Положенням ч. 2 ст. 53 КК визначено, що за вчинення кримінального правопорушення, за яке передбачене основне покарання у виді штрафу понад 3 000 НМДГ, **розмір штрафу, що призначається судом, не може бути меншим за розмір майнової шкоди, завдані кримінальним правопорушенням, або отриманого внаслідок вчинення кримінального правопорушення доходу**, незалежно від граничного розміру штрафу, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини цього Кодексу.

Колегія суддів касаційного суду дійшла висновку про те, що суд апеляційної інстанції, погоджуючись із вироком суду в частині призначеного засудженому за ч. 2 ст. 369-2 КК покарання у виді штрафу в розмірі 3 000 НМДГ, що становить 51 000 грн, залишив поза увагою те, що розмір фактично отриманої засудженим неправомірної вигоди становив 5 000 доларів США (за курсом НБУ станом на 27 липня 2023 року – 182 850 грн), що суперечить положенням ч. 2 ст. 53 КК.

*Постанова ККС ВС від 12 листопада 2024 року
у справі № 607/18731/23 (провадження № 51-2725км24).*

Щодо призначення покарання у виді обмеження волі.

За приписами ч. 3 ст. 61 КК обмеження волі не застосовується до неповнолітніх, вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до чотирнадцяти років, до осіб, що досягли пенсійного віку, військовослужбовців строкової служби та до осіб з інвалідністю першої і другої групи. Оскільки засуджена має доньку, яка на час постановлення ухвали не досягла чотирнадцятирічного віку, тому призначене їй за ч. 2 ст. 109, ч. 2 ст. 436-2 КК покарання у виді обмеження волі свідчить про неправильне застосування судом положень ст. 61 КК.

*Постанова ККС ВС від 12 грудня 2023 року
у справі № 522/7892/22 (провадження № 51-1276км23).*

Щодо призначення додаткового покарання у виді конфіскації майна.

Конфіскація майна встановлюється за тяжкі та особливо тяжкі **корисливі злочини**, а також за **злочини проти основ національної безпеки України** та громадської безпеки незалежно від ступеня їх тяжкості і **може бути призначена лише у випадках, спеціально передбачених в Особливій частині цього Кодексу** (2. ст.59 КК).

Призначення додаткового покарання за ч. 2 ст. 307 КК у виді конфіскації майна допускається лише в разі, якщо особа вчинила це кримінальне правопорушення з корисливого мотиву.

Постанова ККС ВС від 21.02.2024

у справі №686/11385/21 (провадження №51-6471км23).

Додаткове покарання у виді конфіскації майна згідно ч. 1 ст. 111 КК редакцією Закону України № 1183-VII від 08.04.2014 не передбачено.

Постанова ККС ВС від 04.06.2024

у справі № 759/3950/18 (провадження № 51-7105км23).

Застосування конфіскації майна при призначенні покарання ч. 3 ст. 109 КК.

Верховний Суд, скасовуючи ухвалу апеляційного суду, зауважив, що згідно з ч. 2 ст. 59 КК конфіскація майна застосовується за вчинений засудженим злочин, передбачений ч. 3 ст. 109 КК, незалежно від того, чи мали такі дії корисливий характер. Положення зазначеної норми передбачають, що **конфіскація майна застосовується за злочини проти основ національної безпеки України незалежно від ступеня їх тяжкості**, і може бути призначена лише у випадках, спеціально передбачених в Особливій частині КК.

Хоча ч. 3 ст. 109 КК передбачає альтернативну можливість застосування або незастосування конфіскації майна, апеляційний суд, крім посилання на відсутність корисливого мотиву, будь-яких інших обґрунтувань щодо незастосування додаткового покарання у виді конфіскації майна не навів, чим допустив істотне порушення вимог кримінального процесуального закону та неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність.

Постанова ККС ВС від 29.11.2023

у справі № 595/359/21 (провадження № 51-5402км23).

Щодо призначення неповнолітньому покарання у виді громадських робіт.

Якщо в санкції статті, що передбачає відповідальність за кримінальне правопорушення, яке інкримінується неповнолітньому, мінімальна межа покарання у виді громадських робіт є вищою, аніж мінімальний розмір цього покарання, передбачений у разі його призначення неповнолітньому (ст. 100 КК), то суд може призначити покарання у виді громадських робіт неповнолітньому засудженому в мінімальному розмірі, визначеному ст. 100 КК, лише із застосуванням ст. 69 КК.

*Постанова ККС ВС від 08 червня 2023 року
у справі № 311/2644/21 (провадження № 51-189км22).*

Щире каяття особи можливе на будь-якій стадії кримінального процесу, як до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (наприклад, при з'явленні із зізнанням), так і після їх внесення, на досудовому розслідуванні або під час розгляду справи у суді. Для визнання щирого каяття обставиною, яка пом'якшує покарання, не має значення, на якій стадії воно відбулося, вирішальним є встановлення факторів, які б свідчили про справжність, щирість визнання вини, шляхом відповідного ставлення до скоєного, що передбачає належну критичну оцінку винним своєї протиправної поведінки, її осуд та бажання залагодити провину, і має підтверджуватися конкретними діями, спрямованими на виправлення зумовленої кримінальним правопорушенням ситуації.

*Постанова ККС ВС від 23 січня 2024 року
у справі № 283/2169/19 (провадження № 51-5093км23).*

Щодо відсутності підстав для визнання щирого каяття.

Не визнається обставиною, що пом'якшує покарання, добровільне з'явлення до органу досудового розслідування за викликом, що є обов'язком особи, за невиконання якого законодавство передбачає застосування заходів, які можуть суттєво обмежувати права та свободи особи (примусовий привід, арешт тощо), і воно не свідчить про активне сприяння розкриттю злочину в тих випадках, коли особа лише визнає вже відомі обставини і факти, встановлені органом досудового розслідування з інших процесуальних джерел.

*Постанова ККС ВС від 15 листопада 2023 року
у справі № 608/67/23 (провадження № 51-4216км23).*

Обставиною, яка пом'якшує покарання, у розумінні ст. 66 КК є добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди. **Відсутність претензій до засудженого з боку потерпілого не є такою обставиною.**

*Постанова ККС ВС від 01 серпня 2024 року
у справі № 344/17725/23 (провадження № 51-1664км24).*

Щодо відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди.

«...Позбавлення життя людини є наслідком, що має незворотний характер. Це також впливає з законодавчого визначення смерті відповідно до ст. 52 Закону України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII «Основи законодавства України про охорону здоров'я», за якою моментом незворотної смерті людини є момент смерті її головного мозку або її біологічна смерть... Втрата життя людини, яке відповідно до ст. 3 Конституції України визнається в Україні найвищою соціальною цінністю та є особливим об'єктом кримінально-правової охорони, не підлягає відшкодуванню. Життя людини не може бути відновлене через незворотність смерті...».

*Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 січня 2019 року
(справа № 439/397/17, провадження № 13-66 кс 18).*

Щодо застосування положень передбачених ст. 69-1 КК.

За наявності обставин, що **пом'якшують покарання, передбачених пунктами 1 та 2 ч. 1 ст. 66 цього Кодексу**, відсутності обставин, що обтяжують покарання, а також при визнанні обвинуваченим своєї вини, строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого відповідною санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини цього Кодексу (ст. 69-1 КК).

Під час призначення покарання із застосуванням ст. 69-1 КК добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди не враховується (**відсутність цієї ознаки не є перешкодою для застосування спеціальних правил призначення покарання**) тоді, коли такі збитки або шкоду не заподіяно.

*Постанова ККС ВС від 11 липня 2024 року
у справі № 495/6756/23 (провадження № 51-1141км24).*

При призначенні покарання особам, винним у вчиненні замаху на злочин, за який у санкції статті Особливої частини КК альтернативно передбачено захід примусу довічне позбавлення волі, правила **ч. 3 ст. 68 КК не застосовуються, оскільки найбільш суворим видом покарання у санкції закону залишається довічне позбавлення волі**, а воно є таким, що виключає можливість визначення його двох третин. У такому випадку підлягають застосуванню лише правила ч. 4 ст. 68 цього Кодексу.

*Постанова ОП ККС ВС від 02 грудня 2019 року
у справі №664/425/16-к (провадження № 51-5790кмо18).*

Стаття 73. Обчислення строків покарання.

Строки **покарання обчислюються відповідно в роках, місяцях та годинах**. При заміні або складанні покарань, а також **у разі зарахування попереднього ув'язнення допускається обчислення строків покарання у днях**.

Практика Верховного Суду щодо призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень (ст. 70 КК) та за сукупністю вироків (ст. 71 КК) (2018 рік – травень 2024):

- *постанова ОП ККС від 25.06.2018 у справі № 511/37/16-к (провадження № 51-830км18);*
- *постанова ОП ККС від 23.09.2019 у справі № 199/1496/17 (провадження № 51-2631кмо19);*
- *постанова ОП ККС від 01.06.2020 у справі № 766/39/17 (провадження № 51-8867кмо18);*
- *постанова ОП ККС від 08.02.2021 у справі № 390/235/19 (провадження № 51-2177кмо20);*
- *постанова ОП ККС від 15.02.2021 у справі № 760/26543/17 (провадження № 51-3600кмо20);*
- *постанова ОП ККС від 14.06.2021 у справі № 443/806/19 (провадження № 51-5994кмо20);*
- *постанова ОП ККС від 06.12.2021 у справі № 243/7758/20 (провадження № 51-113кмо2)*
- *постанова ОП ККС від 22.01.2024 у справі № 236/4167/20 (провадження № 51-1565кмо23);*
- *постанова ОП ККС від 01.04.2024 року у справі № 183/6854/20 (провадження № 51-4885кмо23);*
- *постанова ККС ВС від 07.05.2024 у справі № 760/10154/22 (провадження № 51-6936км 23).*

АНАЛІЗ ВИСНОВКІВ ОБ'ЄДНАНОЇ ПАЛАТИ КАСАЦІЙНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЩОДО ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ І СУКУПНІСТЮ ВИРОКІВ

(Юридичний науковий електронний журнал № 7/2021).

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА СУКУПНІСТЮ ВИРОКІВ У ПРАКТИЦІ ВЕРХОВНОГО СУДУ (ЧАСТИНА II)

(Юридичний науковий електронний журнал № 6/2023).

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА СУКУПНІСТЮ ВИРОКІВ У ПРАКТИЦІ ВЕРХОВНОГО СУДУ (ЧАСТИНА III)

(Юридичний науковий електронний журнал № 9/2024).

Автор Волинець Р.А., адвокат, д.ю.н., професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права. *Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.*

Висновок щодо застосування положень ч. 4 ст. 70 та ст. 71 КК при призначенні покарання за кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачена однією статтею (частиною статті) Особливої частини КК, у випадку їх вчинення особою як до, так і після ухвалення попереднього вироку.

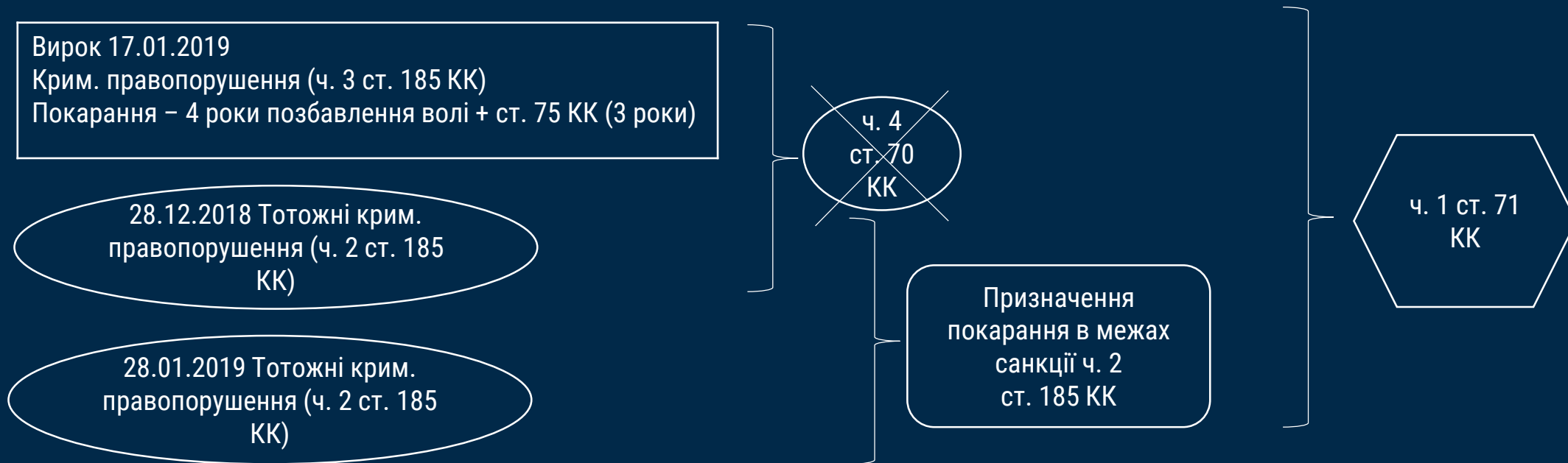
Якщо в діях особи має місце повторність кримінальних правопорушень, передбачена ч. 1 ст. 32 КК, і ця особа засуджується за вчинення кількох тотожних кримінальних правопорушень, які кваліфікуються за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК, і при цьому одне або кілька з них були вчинені до ухвалення попереднього вироку, а ще одне або декілька після його ухвалення, то спеціальні правила ч. 4 ст. 70 КК не застосовуються. У такому випадку суд кваліфікує зазначені кримінальні правопорушення за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК та призначає покарання, передбачене її санкцією, а остаточне покарання визначає за правилами ст. 71 КК за сукупністю вироків.

*Постанова ОП ККС ВС від 08 лютого 2021 року
у справі №390/235/19 (провадження № 51-2177кмо20).*

Алгоритм призначення покарання (Постанова ОП ККС ВС від 08 лютого 2021 року у справі №390/235/19):

1. Призначити одне покарання в межах санкції ч. 2 ст. 185 КК за скоєння тотожних кримінальних правопорушень, учинених до ухвалення попереднього вироку від 17.01.2019 року і після його ухвалення.
2. Визнати призначене за вироком від 17.01.2019 року покарання, від відбування якого особу було звільнено, таким, що належить відбувати реально, оскільки винний учинив нові кримінальні правопорушення, передбачені ч. 2 ст. 185 КК, у період іспитового строку – 28.01.2019 року.
3. Призначити покарання за сукупністю вироків (вирок від 17.01.2019 року і вирок у справі, що розглядається, яким призначено покарання за тотожні кримінальні правопорушення, передбачені ч. 2 ст. 185 КК, вчиненні 28.12.2018 та 28.01.2019).

Юридичний науковий електронний журнал № 7/2021 (Автор Волинець Р.А., адвокат, д.ю.н., професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права. Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.)

Висновок щодо застосування норм права передбачених статтями 70, 75 КК.

Кримінально-правові норми, передбачені статтями 70, 75 КК не передбачають окремого порядку призначення покарання за сукупністю злочинів в тих випадках, коли особа, щодо якої було застосоване звільнення від покарання з іспитовим строком, вчинила до ухвалення вироку в першій справі інший злочин, за який вона засуджується до покарання, від відбування якого вона також звільняється з іспитовим строком.

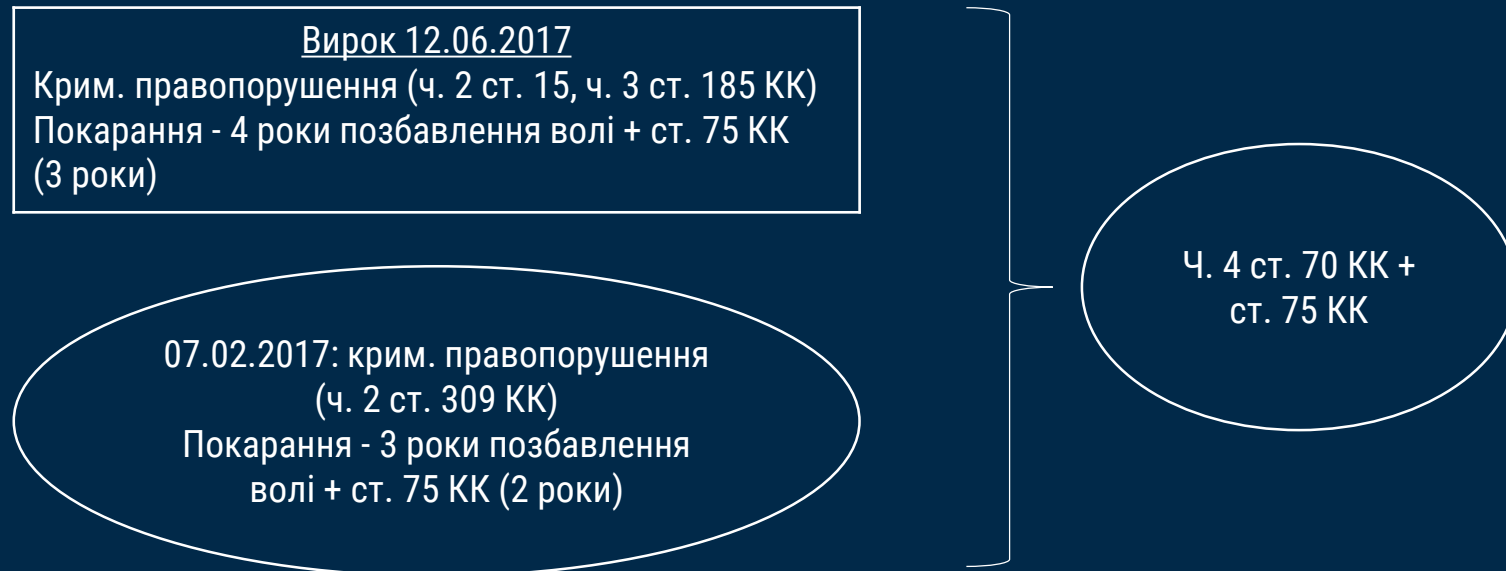
Оскільки самостійне виконання таких вироків не засноване на вимогах закону про кримінальну відповідальність, призначаючи остаточне покарання згідно з вимогами ч. 4 ст. 70 КК, суд має право вмотивовано вирішити питання про звільнення особи від відбування остаточного покарання з випробуванням, та визначити іспитовий строк в порядку та в межах, передбачених ст. 75 КК.

*Постанова ОП ККС ВС від 23 вересня 2019 року
у справі №199/1496/17 (провадження № 51-2631кмо19).*

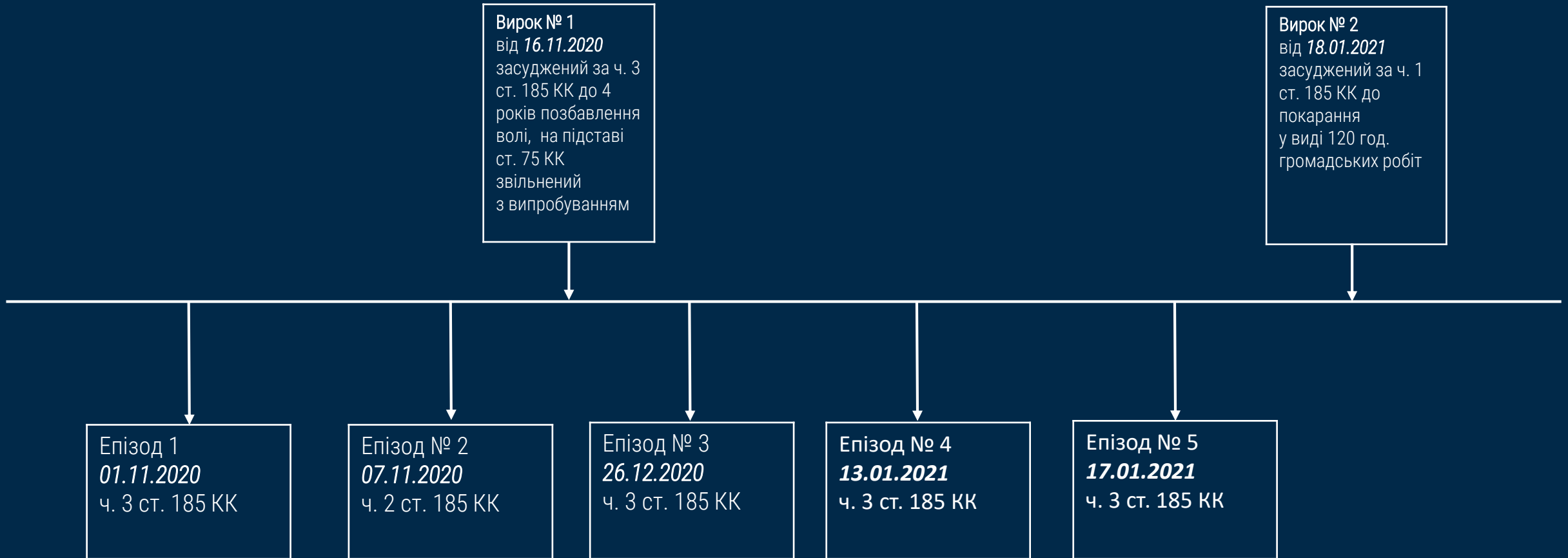
Алгоритм призначення покарання (Постанова ОП ККС ВС від 23 вересня 2019 року у справі №199/1496/17):

1. Призначити покарання за кримінальне правопорушення, вчинене 07.02.2017 року.
2. Призначити покарання на підставі ч. 4 ст. 70 КК за сукупністю злочинів, які передбачені ч. 2 ст. 309 КК (злочин вчинено 07.02.2017 року), ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 185 КК (злочин, за який особу було засуджено вироком місцевого суду від 12.06.2017 року).
3. У межах, передбачених ст. 75 КК, визначити тривалість іспитового строку. Водночас необхідно врахувати суспільну небезпеку кримінальних правопорушень, їх кількість (у цьому випадку двох кримінальних правопорушень), форму вини й інші ознаки суб'єктивної сторони, конструкцію складу й стадії вчинення кримінального правопорушення, наявність співучасті, обтяжуючі та пом'якшуючі покарання обставини і так далі.

Юридичний науковий електронний журнал № 7/2021 (Автор Волинець Р.А., адвокат, д.ю.н., професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права. Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.)

Висновок ОП ККС від 22.01.2024 у справі № 236/4167/20 про призначення покарання в разі, якщо після постановлення вироків буде встановлено, що засуджений винен у кримінальних правопорушеннях, частина яких вчинена до постановлення першого вироку, а інша – між першим і другим вироками.

Алгоритм призначення покарання (Постанова ОП ККС від 22.01.2024 у справі № 236/4167/20) .

У даному кримінальному провадженні процес призначення покарання повинен проходити наступні етапи:

- 1) призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене до постановлення попереднього Вироку 1, а саме, за ч. 2 ст. 185 КК України;
- 2) призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 185 КК України, та за попереднім Вироком 1 на підставі ч. 4 ст. 70 КК України. При цьому об'єднана палата враховує, що Сироватський Б.С. був засуджений: за Вироком 1 за ч. 3 ст. 185 КК України до покарання у виді позбавлення волі зі звільненням від його відбування на підставі ст. 75 КК України; за Вироком 2 від 18 січня 2021 року за ч. 1 ст. 185 КК України до покарання у виді громадських робіт на строк 120 годин, вирок 1 від 16 листопада 2020 року постановлено виконувати самостійно.

Оскільки Сироватський Б.С. у період іспитового строку вчинив три кримінальні правопорушення, передбачені ч. 3 ст. 185 КК України, то у справі склалась кримінально-правова ситуація, коли вчинення нового кримінального правопорушення в період іспитового строку стає фактичною підставою для визнання (скасування) призначеного за попереднім вирокі покарання у виді позбавлення волі, від відбування якого звільнялась особа, таким що належить відбувати реально, що не суперечить загальним засадам призначення покарання та відповідає висновку ОП ККС від 14.06.2021 року (справа № 443/806/19);

- 3) призначення покарання за ч. 3 ст. 185 КК України.

Враховуючи ту обставину, що одне кримінальне правопорушення за ч. 3 ст. 185 КК України скоєно до постановлення Вироку 1, а інші – після, то об'єднана палата враховує висновок об'єднаної палати щодо кваліфікації кримінальних правопорушень при наявності повторності тотожних кримінальних правопорушень, викладений в постанові від 08 лютого 2021 року у провадженні № 51-2177 кмо20 (справа № 390/235/19), про який було зазначено вище. Зважаючи на те, що дії Сироватського Б.С. кваліфіковано за ч. 3 ст. 185 КК України, то призначення покарання за кожен епізод окремо, як це пропонується в ухвалі про передачу кримінального провадження на розгляд об'єднаної палати, штучно збільшить кваліфікацію, що призведе до погіршення становища обвинуваченого;

- 4) призначення покарання на підставі ст. 71 КК України шляхом часткового приєднання до покарання, призначеного за ч. 3 ст. 185 КК України, невідбутої частини покарання, призначеного в порядку ч. 4 ст. ст. 70 КК України;

- 5) оскільки вказані кримінальні правопорушення скоєні Сироватським Б.С. до постановлення Вироку 2, то остаточне покарання йому слід призначити на підставі ч. 4 ст. 70 КК України.

Схематично алгоритм також відображений у юридичному науковому електронному журналі № 7/2021 (Автор Волинець Р.А., адвокат, д.ю.н., професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права. Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.)

Висновок Другої судової палати ККС ВС стосовно можливості звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру без призначення йому конкретного покарання як заходу примусу.

Звільнення неповнолітнього від покарання на підставі ст. 105 КК здійснюється без призначення неповнолітньому конкретного покарання, передбаченого санкцією статті закону України про кримінальну відповідальність, за якою його було визнано винуватим.

*Постанова ККС ВС від 10 червня 2020 року
у справі № 161/7253/18 (провадження № 51-2615км19).*

Щодо застосування положень передбачених ст. 74 КК.

На час розгляду кримінального провадження в суді апеляційної інстанції (22 січня 2024 року), з дня вчинення ОСОБА_7 кримінального проступку, передбаченого ч. 2 ст. 125 КК, минув строк давності, передбачений п. 2 ч. 1 ст. 49 КК. Обставин, що є підставами для зупинення чи переривання перебігу давності, не встановлено. Це кримінальне правопорушення не відносилось до визначених у ч. 5 ст. 49 КК, до яких давність не застосовується.

Згідно з технічним записом судового засідання суду апеляційної інстанції від 22 травня 2023 року суд роз'яснив ОСОБА_7 можливість та наслідки застосування ст. 49 КК, з'ясував його думку стосовно цього, проте останній заперечував і наполягав на продовженні апеляційного розгляду за апеляційною скаргою його захисника.

Згідно з ч. 5 ст. 74 КК особа також може бути за вироком суду звільнена від покарання на підставах, передбачених ст. 49 цього Кодексу.

У такому разі, апеляційний суд повинен був застосувати норму, передбачену ч. 5 ст. 74 КК, та звільнити ОСОБА_7 від покарання, однак цього не зробив.

ККС ВС постановив: ухвалу Черкаського апеляційного суду від 22 січня 2024 року та в порядку ч. 2 ст. 433 КПК вирок Соснівського районного суду м. Черкаси від 02 березня 2023 року щодо ОСОБА_7 змінити. На підставі п. 2 ч. 1 ст. 49, ч. 5 ст. 74 КК звільнити ОСОБА_7 від призначеного за ч. 2 ст. 125 КК покарання у зв'язку із закінченням строку давності.

*Постанова ККС ВС від 17 липня 2024 року
у справі № 712/10376/20 (провадження № 51-2166км24).*

Щодо застосування положень передбачених ст. 78 КК.

Відповідно до ч. 3 ст. 78 КК України у разі вчинення засудженим протягом іспитового строку нового кримінального правопорушення суд призначає йому покарання за правилами, передбаченими в статтях 71, 72 цього Кодексу.

Місцевий суд встановив, що ОСОБА_7 раніше судимий вироком Подільського районного суду м. Києва від 19 серпня 2020 року за ч. 3 ст. 311; ч. 2 ст. 309; ч. 1 ст. 317, ст. 70 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років та на підставі ст. 75 КК України звільнений від відбування покарання з випробуванням на 3 роки. В подальшому, ОСОБА_7 09 липня 2023 року, тобто в період іспитового строку, скоїв кримінальний проступок.

В той же час, всупереч вимогам ст. 72, 78 КК України, при призначенні обвинуваченому покарання місцевий суд не застосував положення ст. 71 КК України та безпідставно ухвалив рішення про те, що вирок Подільського районного суду м. Києва від 19 серпня 2020 року щодо ОСОБА_7 слід виконувати окремо.

Апеляційний суд виправив допущену помилку та правильно призначив ОСОБА_7 остаточне покарання шляхом часткового приєднання до покарання, призначеного новим вироком, невідбутої частини покарання, призначеного вироком Подільського районного суду м. Києва від 19 серпня 2020 року, та остаточно визначив до відбуття міру примусу у виді позбавлення волі на строк 5 років 1 місяць.

З такими висновками погодилась і колегія суддів касаційного кримінального суду.

*Постанова ККС ВС від 05 грудня 2024 року
у справі № 759/14123/23 (провадження № 51-2681км24).*

Відповідно до ст. 165 Кримінально-виконавчого кодексу України іспитовий строк обчислюється з моменту проголошення вироку суду. Після закінчення іспитового строку засуджений, який виконав покладені на нього обов'язки та не вчинив нового кримінального правопорушення, за поданням уповноваженого органу з питань пробації звільняється судом від призначеного покарання, нагляд припиняється і засуджений знімається з обліку в зазначеному органі.

За вимогами ч. 1 ст. 78 КК після закінчення іспитового строку засуджений, який виконав покладені на нього обов'язки та не вчинив нового кримінального правопорушення, звільняється судом від призначеного покарання.

Визначений місцевим судом ОСОБА_6 іспитовий строк закінчився 02 грудня 2022 року. Дані про те, що остання впродовж цього строку не виконала покладені на неї обов'язки або вчинила нове кримінального правопорушення в матеріалах провадження відсутні і сторона обвинувачення таких суду не надала, що свідчить про те, що на момент ухвалення рішення судом апеляційної інстанції цей вирок був виконаний.

На ці обставини справи суд апеляційної інстанції уваги не звернув та призначивши поза межами цього строку засудженій покарання, яке їй належить відбувати реально погіршив її становище, оскільки фактично за вчинене нею діяння повторно призначив їй покарання, яке нею вже було відбуте.

*Постанова ККС ВС від 22 жовтня 2024 року
у справі № 766/23615/21 (провадження № 51-1149км24).*

Щодо застосування положень передбачених ст. 81-1 КК.

Суд касаційної інстанції, перевіряючи доводи касаційної скарги захисника про бажання ОСОБА_9 продовжити військову службу для захисту Батьківщини, звернув увагу сторони захисту на те, *що останній не позбавлений права на умовно-дострокове звільнення від відбування покарання для проходження військової служби під час проведення мобілізації та/або дії воєнного стану на підставах, передбачених ст. 81-1 КК. Клопотання про таке звільнення розглядаються судом у порядку статей 537, 539 КПК.*

*Постанова ККС ВС від 03 грудня 2024 року
у справі № 333/1017/23 (провадження № 51-2416км24).*

Помилування - це індивідуальне державно-владне волевиявлення у формі вибачення особи, яка вчинила злочин будь-якої тяжкості. Це є актом глави держави, за яким певна особа повністю або частково звільняється від покарання, або до неї застосовується більш м'яке покарання (п. 27 ч.1 ст.106 Конституції України, статті 85, 87 КК України).

Акт про помилування є юридичною підставою для звільнення конкретної особи від визначеного в цьому акті покарання і він не вимагає прийняття будь-яких інших процесуальних рішень щодо звільнення вказаної у ньому особи.

*Постанова ККС ВС від 16 лютого 2023 року
у справі № 683/944/20 (провадження № 51-32км22).*

Верховний
Суд

Дякую за увагу!